

# 'Stemmengeschuifel' in De Pijp

## Geluidswandeling door wereld van Herman Heijermans

door ESTHER KLEUVER

AMSTERDAM, vrijdag „De vis wordt duur betaald.” Het is ongetwijfeld de meest geciteerde zin uit het oeuvre van Herman Heijermans (1864-1924). Maar hij schreef zoveel meer dan zijn bekendste toneelstuk *Op hoop van zegen*, waarin hij het zware vissersleven aan de kaak stelde. Hij was ook journalist, bevreesd toneelcriticus voor *De Telegraaf*, socialist in hart en nieren en romanschrijver. Daarnaast publiceerde hij onder het pseudoniem Samuel Falkland ruim 800 zogenoemde *Falklandjes*, de voorloper van de bekende *Kronkels* van Simon Carmiggelt.

Geluidskunstenaar Renate Zentschnig en componist Evelien van den Broek maakten voor Toneelgroep Amsterdam een geluidswandeling, getiteld *Stemmengeschuifel*, met Heijermans door *De Pijp*. De stem van actrice Kitty Courbois, die zelf ooit furore maakte als Kniertje uit *Op hoop van zegen*, fungeert daarbij als gids. Zij voert je door de Amsterdamse Pijp, waar het leven en werk van de schrijver zich grotendeels afspeelde en waar de

bohème zich eind negentiende eeuw ophield.

### THEATER/WANDELING

#### Begrafenis

Het leven van Heijermans, diverse *Falklandjes* en de (deels autobiografische) roman *Kamertjeszonde* vormen de belangrijkste ingrediënten voor dit uiterst zorgvuldig getimede geluidsspel dat theater, geschiedenis, hoorspel en stadswandeling in één is. Acteur Gijs Scholten van Aschat voorziet Heijermans van een stem die op uiterst humoristische wijze bijvoorbeeld de tekst voordraagt waarin de schrijver ooit zijn eigen begrafenis beschreef.

In het Sarphatipark voel je haast de striemende regen die een vrouw en een kind tot op het bot doorweekt nadat ze na sluitingstijd zijn ingesloten in het park.

En wanneer je op een bankje bij een speelplaatsje plaatsneemt en naar de huizen om je heen kijkt, krijg je het Spaans benauwd zoals de auteur de woningen omschrijft als kooien met gevangen marionetten en doodskisten waar nog wat in leeft.

Tussen dit soort fragmenten

door spelen acteurs als Halina Reijn, Fred Goessens, Charlie Chan-Dagelet, Alwin Pulinckx, Bart Slegers en Margijn Bosch scènes uit de zedenroman *Kamertjeszonde*, waarin te horen is hoe Alfred (synoniem voor Herman Heijermans) met de getrouwde Georgine gaat samenwonen.

Hij toont daarmee aan maling te hebben aan de heersende moraal en komt daar als man mee weg, maar de offers die zijn vriendin daarvoor moet brengen, blijken groot.

*'Stemmengeschuifel'*, is individueel of iedere eerste zondag van de maand in groepsverband te lopen, vanaf café De Ysbreeker aan de Weesperzijde. Info: [www.soundtrackcity.nl](http://www.soundtrackcity.nl) of [www.toneelgroepamsterdam.nl](http://www.toneelgroepamsterdam.nl)

★★★★☆



• Gijs Scholten van Aschat vertolkt de stem van Heijermans.

FOTO: JAN VERWEY-FELD

